

Čeští kvakeři

a

**ŽIVOTNÍ
REALITA**

Předmluva

Dostává se vám do ruky druhý sešit z řady *Čeští kvakeři a...*, ve kterém se devět lidí, kteří jsou nějakým způsobem spjati s českým kvakerstvím, vyjádří ke stejné otázce, totiž jak se to, že jsou kvakery, projevilo nebo projevuje v jejich **praktickém** životě. Jak bylo naznačeno již v prvním sešitě, kde jsme psali o přístupu českých kvakerů k Bibli, v kvakerství zpravidla neexistují jediné správné odpovědi, návody nebo řešení, v tomto případě jak by se „správný kvaker“ měl chovat nebo jak žít. Tím vodítkem není žádná psaná norma, ale duchovní a životní zkušenost dané osoby.

Do tohoto dílu opět přispěli lidé, kteří se sice většinou vzájemně znají a mají mnoho společného, ale svoje příspěvky psali zcela nezávisle na sobě, aniž by předem viděli, co napsali ostatní. Tento fakt spolu s tím, že kvakerské hnutí je velmi široké a zcela přirozeně pojímá lidi nejrůznějších zaměření, obdarování a důrazů, je příčinou, že se každý z autorů k tématu postavil odlišně.

Příspěvky jsou řazeny sestupně podle věku autorů, který je na konci každého z nich uveden. Můžete tedy začít číst od těch, kteří jsou vám věkově blízcí a svůj pohled na svět s tím jejich porovnávat.

Pavel Marušinec, září 2013

1.

Slovo kvaker jsem poprvé slyšel v květnu, když skončila druhá světová válka. Spolu s několika vrstevníky jsme založili junácký kmen, naším vzorem byl E. T. Seton, zajímali jsme se o velké osobnosti našeho národa i životy cizích velikánů, jak nám je prezentoval Jaroslav Šimsa, čelný činovník YMCA a velký obdivovatel T. G. Masaryka.

Při těchto aktivitách jsme poznali českého humanistu, laického evangelického kazatele, který v Praze na Žižkově vybudoval středisko pro „děti ulice“, kde nabízel smysluplné využití volného času pro děti a mladé lidi pod vedením kvalifikovaných pedagogů – dobrovolníků. Tento muž, Přemysl Pitter, nás fascinoval svým dílem, a proto jsme k němu chodili na přednášky a podíleli se na činnosti *Milíčova domu*, jak se toto dílo jmenovalo.

Přešla válka a nová doba přinesla nové zážitky a poznatky a naši členové byli požádáni o spolupráci na humanitárním projektu *Záchrana židovských a německých dětí z Terezína a internačních táborů*. A právě při této akci jsem poprvé uslyšel slovo kvaker.

Do Milíčova domu přicházely nebo byly přiváženy děti v zuboženém stavu, odtud pak byly rozváženy do zotavoven u Prahy (zámků barona Ringhoffera po konfiskaci). Byla to náročná akce, desítky dobrovolníků spolupracovaly na zaopatřování příchozích – odvěšvit, umýt, ošetřit, dát jim řádnou stravu. Sem také byly dováženy potřebné zásoby. A nyní to nejlepší – jeden večer přijelo nákladní auto US ARMY a důstojník měl na papíru napsáno „Mr. Pitter, domov dětí“. Ujistili jsme ho, že je na správné adrese. Řekl, že američtí kvakeři slyšeli o záchraně židovských dětí a posílají zásoby pro domov. Byly to armádní potřeby – stany, pokrývky, spací pytle, prádlo, potraviny v konzervách. Věci jsme urychleně vyložili, pomohli nám dva černí vojáci. Důstojník nás stále pobízel, musel být brzy zpět u své jednotky. Po vyložení se rychle rozloučili a odjeli. Odmítli nám dát adresu, abychom mohli poděkovat písemně.

Přemysl Pitter byl mile překvapen. Já jsem se ho hned ptal, co to je „kvaker“. Bylo mi řečeno, že to je americké společenství, něco jako čeští bratři u nás. Nevěděl jsem tehdy, ani kdo to jsou kvakeři, ani čeští bratři. Můj pozdější život byl spojen se spolkem YMCA, zde jsem se (již po roce 1948) dozvěděl, že někteří jejich představitelé byli také kvakery a po roce 1948 po zákazu činnosti YMCA museli opustit Československou republiku.

Během následujících let jsem s nimi neměl žádné styky, teprve v roce 1964 jsem navštívil Švýcarsko, kde jsem potkal jednak Pittera, který emigroval, protože mu hrozilo zatčení a uvěznění v jáchymovských uranových dolech, a jednak jsem navázal styky se členy dobrovolnické pacifistické organizace (Service Civil International). Za všemi jejími pomocnými aktivitami stáli v pozadí kvakeři. Z těch aktivit jsem poznal sice jen část, ale část významnou pro můj další vývoj. Snažil jsem se více poznat, co jsou kvakeři vlastně zač, což se mi pomalu dařilo.

Nejvíce jsem získal z brožur, které nabízeli členové YMCA a z některých encyklopedických slovníků. Dozvěděl jsem se, jak kvakeři svým vztahem ke světu ovlivňovali kvalitu života v prostředí, kde žili. To jsem shledával pro svůj vztah ke společnosti velmi atraktivním, což mi zůstalo až do vysokého věku.

Vzorem pro můj vztah ke společnosti se mi stal princip poctivosti, pokory, odmítání jakékoli formy násilí, pravdomluvnosti, duchovní i hmotné pomoci potřebným.

Vše, co jsem popsal, mě přivedlo mezi kvakery, kde se moje postoje stykem se zkušenějšími dále vyvíjely. Denní praxe se u různých kvakerů liší, žijeme v různých lokalitách a kulturách, ale zkušenost je shodná.

Ve svém věku jsem si ověřil správnost své volby, jsem šťastný, že byla správná a obohacující.

Eugen (84 let)

2.

Mé návyky a životní přesvědčení se vytvářely i na základě jiných věcí než toho, že jsem kvakerka. Ty mě naopak před 16 lety, kdy mi bylo 54, přivedly mezi Přátele. To bych ráda zmínila na prvním místě.

Narodila jsem se za druhé světové války do poměrně velké a nepříliš bohaté rodiny. V důsledku toho jsem byla vychovávána v duchu „nechtěj a neplýtvej“ a tato filozofie ve mně hluboce zakořenila. To se na jedné straně dobře snoubí s kvakerským svědectvím o jednoduchosti, ale může se to stát kontraproduktivním, pokud to přeroste v hromadění krámů, a mně dodnes činí problémy něco vyhodit. Televizi jsme neměli a auto jsme si pořídili až během mého dospívání. Do té doby jsme všude chodili pěšky, jezdili na kole, vlakem nebo autobusem.

Později jsem bydlela a vyučovala ve východní a západní Africe a ve dvou zemích v jihovýchodní Asii. Viděla jsem, jak většina tamních lidí žije jen s tím, co nezbytně potřebují k přežití. Jejich majetkem bývala často jen rohožka na spaní a pár kousků nádobí. I přes materiální bídu jsou to často veselí a šťastní lidé s pevným zázemím ve svých rozvětvených rodinách a kmenech. Díky nim jsem poznala, že věci, majetku, není ke šťastnému životu třeba.

Když mí synové vyrůstali, vyučovala jsem environmentální výchovu a poté, co mi došlo, jak destruktivní je náš konzumní způsob života, jsem se stala ekologickou aktivistkou. Pracovala jsem i jako propagátor recyklace a později jsem vedla místní pobočku Friends of the Earth (Přátelé Země), takže se dá říct, že se kvakerský zájem o životní prostředí a trvale udržitelný rozvoj velmi shoduje s mým přesvědčením.

V rodině, kde jsem vyrůstala, a ve výborné škole, kam jsem chodila, se kladl velký důraz na pravdivost a integritu. Dodnes si pamatuju na jednu lež, kterou mi řekla maminka (že svobodná žena nemůže mít děti), a přiznávám, že se i já sama někdy uchýlím k milosrdné lži, abych nezranila něčí city. Mezi pravdou

a upřímností na jedné straně a mezi zraněnými city lidí, kteří neunesou kritiku a cítí se poníženi na straně druhé, je tenká hranice.

V duchu svědectví o rovnosti se snažím s každým jednat s respektem bez ohledu na to, čemu věří a jak žije. Jedna moje kamarádka psala dizertační práci o zážitcích z dětství u násilných delikventů. Než byla zavražděna jedním z bývalých chovanců dartmoorské věznice v Devonu, vyprávěla mi, že úplně každý násilník, s nímž dělala rozhovor, byl v dětství sám obětí fyzického, psychického nebo obojího týrání.

Na nesmyslnost války mě poprvé upozornila písnička *Řekni, kde ty kytky jsou*. Hrozné zkušenosti mého prastrýce a mnoha jiných lidí z první světové války posílily mou víru v naše kvakerské svědectví o míru. Přesto nevím, jak bych se zachovala, kdyby Hitler a jeho nacisté napadli Británii. Snažím se nedělat si v životě nepřátele a chovat se k ostatním laskavě a mírumilovně. Když jsem žila v Devonu, pracovala jsem nějakou dobu v projektu *Alternative to Violence (AVP – Alternativa k násilí)*.

A teď jak vypadá můj každodenní život. Už 14 let nemám auto a i jinými úsporami energie se snažím snížit svůj nechtěný podíl na globální změně klimatu. Ve svém domě ve Skotsku jsem měla skvělé zateplení, kamna na dřevo, solární panely na ohřev vody a skleník, který mi umožňoval vypěstovat si v tamním chladném podnebí alespoň nějaké jídlo.

Když jsem se nastěhovala do Prahy, pořídila jsem si záclony a závěsy jako izolaci (pozn. překl.: záclony nejsou v Británii zdaleka tak běžné jako u nás a závěsy v této zemi, kde má stále většina domů jednoduchá okna, plní hlavně právě funkci té chybějící tepelné izolace) a některé žárovky v bytě vyměnila za úsporné. Na druhé straně několikrát ročně létám letadlem, takže moje uhlíková stopa není zanedbatelná. Přátelé, kteří cestují vždy jen po zemi nebo po vodě, jsou pro mě příkladem a inspirací.

Kromě nábytku, který patří k vybavení bytu, který si pronajímám, je v tom bytě skoro všechno z druhé ruky včetně většiny mého oblečení. To jsem si z části koupila od lidí, kteří se

stěhovali z Čech a z části v jednom charitativním second handu. Nemám televizi, relaxuju u rádia, knížky nebo šití, a to hlavně v zimě. V létě se ráda starám o naši malou velkoměstskou zahrádku. Jsem fanatickým třídičem odpadu a podařilo se mi přesvědčit další rodiny v našem domě ke shromažďování kuchyňského odpadu ve společném kompostu.

Při nakupování se snažím vyhýbat plastovým sáčkům a taškám, jak je to jen možné. Mívám dilema mezi biopotraviny a jejich cenou. Kupovala bych je, kdykoli se mi ta volba naskytne, ale často cítím, že si je nemůžu dovolit. Snažím se jíst jednoduché, průmyslově nezpracované potraviny, které jím syrové, nebo si je sama vařím, abych se vyhnula polotovarům. Maso jím zřídka, většinou kuře nebo rybu. Nikdy nekupuju balenou vodu, jen na letištích a pak v zemích, jako je Indie, kde je to nutné z hygienických důvodů. Do restaurací si беру vlastní vodu v plastové lahvi, doplňuju tekutiny z vodovodu na toaletě, nebo si dám místo pití polévku.

Přemýšlím, jak můžu ve svém každodenním životě přispívat k míru a rovnosti. Podporuju svého syna a snachu, kteří si adoptovali afrického sirotka z velice chudého prostředí. Jednou za dva týdny dělávám obložené chleby bezdomovcům přes International Women`s Association of Prague.

Svědectví, které je mi nejbližší, je jednoznačně jednoduchost. Snažím se přispívat k ochraně životního prostředí a jeho trvale udržitelnému rozvoji.

Ella (70 let)

3.

Byl to Voltaire. Jeho vyprávění o kvakerech ve mne zanechalo neobyčejně živý, člověčenský dojem a neurčitý, ale příznivý pocit. Tehdy, v době gymnaziálního studia, jsem ani netušila, že kvakeři existují i dnes. Setkání s pražskými kvakery v roce 2006 pro mne znamenalo nalezení lidí velmi podobně smýšlejících a skutečně přátelských. Pokud se ptáme na životní

realitu českého kvakera, v mém pohledu se jedná o velmi podobnou věc, o které se píše v Bibli v 1. listu Petrově. Tam, kde jsem, je moje místo, zodpovědnost, ale také pomoc Boží přítomnosti a pak ještě něco navíc, o což se snaží právě kvakeři. Starat se o druhé a aktivně vyhledávat místa, kde je jich zapotřebí. U českých kvakerů si velmi vážím péče, kterou věnují vztahům ve vlastních rodinách a tím pádem velmi konzistentního společenského postoje. Jak jinak naplňovat odkaz kvakerů, o nichž psal Voltaire, nežli v každodenním prostém člověčenském životě?

Moje adresa: Planeta Země.

Mám spočítáno, že za poslední dva roky mi sběr domácího bioodpadu a jeho kompostování vynesl 450 l kvalitní zeminy využitelné na pěstování květin, bylin a zeleniny. Počítám-li 20 l na jeden kontejner, jedná se o 22 velkých květináčů. Připadám si v tomto počínání velmi výstřední, ale nemohu jinak.

V posledních 60 letech se význam půdy, jakožto živého a životodárného organismu jaksi vytratil. Čím mladší generace, tím abstraktnější pojem pro ni to je. Mluvím o takzvané civilizované části světa. Pozoruji zahradnickou firmu v akci. Radost pohledět na jejich dílo. Jak jsou šikovní a jak hezky upravili park. Pak ale nacházím suché traviny, které po zimě ostříhali, v popelnici na komunální odpad.

A další příběh. Jedna pořádkumilovná paní dávala do pořádku zahradu. Ale poslyšte, jaký to vlastně byl pořádek. V květnu rozhodla, že třešeň, nanejvýš 25letá, musí být skácena. Hned. Vysvětluji – je obalena květy, připravena rodit ovoce, nešlo by počkat s tím do podzimu, až stáhne mízu do kořenů? Vše marné. Třešeň padla. Při následující návštěvě vidím uvadající květy na třešňových větvích v kbelíku od Primalexu.

Psychopacifismus.

Není možné se nechat zmást a myslet si, že násilí existuje jen v rovině fyzické. Zauzlované, potlačené a nestrávené křivdy a

hněvy nakonec jednou explodují. Zdánlivě neočekávaně. Najednou jsme v šoku z postřílených dětí v mateřské školce, v kině, v divadle, z naplánovaného odstřelení paneláku plného spících obyvatel a jiných "nepochopitelných" krutých činů a také ze sebevraždy souseda, který byl bezproblémový a každého slušně pozdravil. Psychické zneužívání lidí v nouzi a starých lidí, vydírání, psychické týrání, ale i nezájem a lhostejnost nebo neomalené vynášení v důvěře získaných intimních informací za účelem prospěchu, pomsty či posílení vlastní image, jsou projevem násilí. Věřím tedy, že etika praktického života musí obsahovat svědomité prověřování skutečností, myšlenek a hesel, aby lenost a nezájem nerodily fanatismus, šikanu, nenávist a války. Vést dialog dokud je čas. Poslouchat co druzí říkají a snažit se pochopit, co vlastně potřebují. A pokud nejsou ochotni lidé naslouchat mně a mým potřebám, můžu jim zpívat. To většinou vydrží. Naštěstí nezpívám falešně.

Zastavení v čase

Náš první československý prezident T. G. Masaryk, věnoval každý den jednu hodinu rozjímání o samotě. Velmi mi imponuje tento příklad a snažím se ho napodobovat. Kdekdo by řekl: „Na to nemám čas.“ Mohl by snad někdo nalézt více zaměstnaného člověka než je prezident? A přesto setkání se svým nitrem bylo pro něho důležitou nutností, tak jako pro mne.

Energie

Něco, co je v pohybu, co se mění, potřebuje energii, aby se to hýbalo a měnilo. Stále slyšíme, že energie potřebujeme více. Potřebujeme tedy více pohybu, více změn? Jaký to dává smysl? Mohu rychleji spát? Otočí se Země kolem své osy rychleji? A proč by měla? Poznání a nové objevy bývají dříve nebo později uchopeny ve prospěch touhy něco ovládnout, něčeho se zmocnit, možná i něco potlačit, protože to nahání strach. Méně strachu = méně spotřebované energie z vnějších zdrojů. Energie je dobrá pro život. Ne pro výrobu atomových bomb a podobných strašidel,

ne pro chemickou výrobu umělých vitamínů, ne pro genetickou "výrobu" správných organismů, ne pro expedici potřebného veřejného mínění prostřednictvím médií. Každá civilizace se rozpíná a hledá za tímto účelem nové surovinové zdroje. Dnes už není co kolonizovat. Všude už jsme byli. Dna oceánů jsou rozdělena a čile zkoumána, zda by se něco hodilo vyhrabat, vytěžit, spálit, přetavit... Co dál, až bude vše rozvrtáno? Že bychom mohli my lidé osídlit jiné vesmírné těleso? Mnozí jsou o tom přesvědčeni a nemalé finanční a vědecké úsilí (energie) se ubírá tímto směrem. Asi ano. Připouštím, že bychom mohli. Ale to už nebudeme my, Pozemšťané.

Peníze

Dobrý nápad, směřování služeb a zboží poměřovat třeba počtem mušlí. Peníze považuji za jakýsi mimotělní oběh pro jednotlivého člověka, ale součást nikoliv jedinou, krve v žilách společnosti. Neumím si představit získávání vážnosti a uznání pomocí peněz. Přesto znám mnohé, kteří jsou přesvědčeni, že to nejde jinak. Na rozdíl od nich se cítím mnohem svobodněji a nestačím se divit, co mají problémů a jak jsou pronásledováni. Nepřikláním se ke zbožšťování peněz, ale ani jimi neopovrhují. Pro mne je kvalita času jedinečná ať s penězi, či bez peněz.

Přátelství

Karel Čapek v jednom dopise svojí Olze napsal, že přátelství je jedním z nejcennějších darů, které lidem byly dány. Připojuji se a věřím, že nezištné přátelství je dar velmi cenný, milí přátelé.

Zdeňka (59 let)

4.

Myslím si, že krom některých špatných vlastností mi byl do vínku dán rovným dílem rozum i cit, určitá skromnost, šetrnost, laskavost, úcta k lidem bez rozdílu a starost o ně, pravdomluvnost, smysl pro spravedlnost, touha po smířlivém řešení problémů, a

tedy averze vůči řinčení zbraní, obraznému i doslovnému. Co mi však dáno nebylo, byla víra. Tu, spolu s nějakým hlubším duchovním rozměrem, jsem začala hledat v dospělém věku. A přitom jsem zjišťovala, že například katolictví s jeho hmotnou a obřadnou okázalostí nevyhovuje mé představě skromnosti a šetrnosti, a jeho celibát, nerovné postavení žen a neuznání homosexuálů zase nevyhovuje mé představě rovnosti. A otázka neúplného přijetí homosexuality hrála pro mě důležitou roli i v evangelictví. Necítila bych se dobře v komunitě, která v podstatě některé lidi odsuzuje. A přiznávám, že tomu rozumovému ve mně nesedí ani nekritické přijímání všeho, co stojí v Bibli, jak se většinou v tradičních náboženstvích děje.

A pak jsem se řízením osudu dostala ke kvakerství, které se neopírá nijak zásadně o Bibli, ale ctí čtyři principy: mír, pravdu, rovnost a jednoduchost. Zpočátku mě fascinovaly informace o rovném postavení žen od samotných začátků kvakerství v 17. století, o rovnocenných vztazích, které měl William Penn s místními Indiány při zakládání Pensylvánie, nebo např. o Nobelově ceně za mír udělené kvakerům po druhé světové válce za jejich zprostředkovatelské a mírové snahy, či o odmítání přísah, protože přece kvakeři mluví pravdu vždycky. Znělo mi to jako rajska hudba a musím říct, že ani po čtyřech letech kontaktů s kvakery jsem neměla důvod vystřízlivět. Víím, že jsme všichni jenom omylní a chybní lidé, ale v této komunitě cítím, že se o dosažení oněch čtyř ideálů lidé upřímně snaží. Každý po svém, možná každý v oblasti, která je mu nejbližší.

Od začátku jsem věděla, že nejméně co dohánět budu mít v oné zásadě rovnosti. Respekt k ostatním lidem prostě cítím. Ve svém učitelském životě jsem mívala radost ze zpětné vazby studentů, kdy mi z jejich hodnocení vycházelo „spravedlivá“, „vnímavá“ nebo „jedná lidsky“. Zároveň si uvědomuji, že řada lidí kolem nás je znevýhodněna věkově, zdravotně a jinak, a že tihle lidé potřebují pomoc většinové společnosti. V tomto směru mě naplňuje dobrovolnictví.

Zásada míru, hmmm, nekonečné pole působnosti... Ano, jsem v jádru pacifista, kterého odpuzuje veškeré válčení a investice do zbrojení. Ano jsem v jádru bezkonfliktní člověk. Takže v běžném životě se snažím o vlídné jednání, o nekategorické docházení k závěrům a řešením. Ale mohla bych dělat mnohem, mnohem víc. Existují kvakerští míroví aktivisté, někteří kvakeři působí jako míroví zprostředkovatelé, někteří jako zdravotníci ošetřují ve válečných konfliktech zraněné. Nenásilí vůči lidem mnohé přivedlo k nenásilí na zvířatech, tudíž k vegetariánství. Dokázala bych něco z toho? Otazníky, otazníky.

Princip pravdy: velký problém s ním nemám, ale rozhodně nechci tvrdit, že jsem byla vždy stoprocentně pravdomluvná. Od seznámení s kvakery se o to snažím. A pokud jde o čtvrtý princip, jednoduchost, postupně si uvědomuji, že mám taky spoustu možností, jak na sobě zapracovat. I člověk skromný a šetrný najednou zjišťuje, že se bez některých věcí může obejít, a tím například ulehčit životnímu prostředí.

Řekla bych, že kvakerství je vlastně způsob života a nastoupená cesta k tomu, jak ho udělat lepším.

Jana (58 let)

5.

Když jsem šel jednoho rána na tiché meditační setkání, cítil jsem se, jako bych byl světlem, které kráčí Prahou, a zároveň jsem měl krásný pocit, že i další lidé jsou taková světla. Kdybychom se spojili, vytvořili bychom viditelný paprsek.

Nechat světlo proudit skrze mě, být nástrojem Božího plánu se světem. Pokud je tu nějaký plán. Možná je na nás víc věcí, než si připouštíme.

Dnes jsem se v myšlenkách zaměřil na „srdce a mysl“, na spojení mezi srdcem a myslí, které máme za tolik žádoucí. Jak je silné? Kdybychom jen dali svým srdcím ve světě větší slovo! V tom, co říkáme, v tom, jak uvažujeme. Kdybychom tak připustili větší spolupráci mezi svým srdcem a myslí! Myšlenky se mi tak honí hlavou a já se najednou rozpomínám na svůj rok starý

závazek napsat článek o tom, jak vnímám své kvakerství v každodenním životě. Jaká je to úleva a radost vzpomenout si takhle na něco, co nám pomůže dosáhnout ztracené integrity. Odkládal jsem to už opravdu příliš dlouho...

Tak tedy být světlem, být nástrojem a nejen nedělním návštěvníkem bohoslužby. Prožívat život jako bohoslužbu kdykoli, kdekoli a s kýmkoli. Bohoslužbu úsměvu na náhodného kolemjdoucího, kterého jsem nikdy před tím neviděl a pravděpodobně už neuvidím ani nikdy potom, ale s nímž mám společné to, že jsme oba lidé. Laskavého pohledu a myšlenky na lidi, s nimiž žiji a pracuji, pozornosti a všímavosti, a to i k mým vlastním chybám a nedostatkům. Uklidit po sobě nepořádek, který jsem nadělal, třeba když jsem unavený a rozladěný nebo mrzutý a rozzlobený nesnesitelností svých dětí po celém dni, kdy jim vynadám a řeknu jim, ať jsou zticha a neobtěžují – a pak se k nim vrátím a omluvím se, že jsem nebyl laskavý a trpělivý. Napravit, co jsem způsobil a zahrnout je láskou, jejíž zásoby se nikdy nevyčerpají. Pocit sounáležitosti a lásky, ale zároveň realistické vědomí zla a těžkostí na světě. Vědomí, že k jednomu cíli vede mnoho cest a že moje cesta nemusí být cestou vhodnou pro každého. Je toho víc, mnohem víc...

Ano, a posedět v tichu, zastavit se v každodenním spěchu a dát čas a prostor k nevysvětlitelnému a neuchopitelnému vnímání sebe sama jako nástroje. Měnit svět okolo sebe bez pocitu nadřazenosti nebo arogance, pokud možno s pokorou. Bůh je láska a kdo v zůstává v lásce, zůstává v Bohu a Bůh v něm.

Arne (41 let)

6.

Jednou z věcí, které mě na kvakerství přitahují, je to, že nepřichází s hotovými recepty na to, jak by věci měly vypadat, s tradičními řešeními tradičních problémů, která tím, jak jsou odtržena od dnešní reality, působí na první pohled velmi zbožně, ale prakticky jsou nepoužitelná. Namísto toho dává na jedné straně prostor a volnost, na druhé straně i inspiraci, jak žít

kvakerské hodnoty v kulturním a společenském kontextu, v němž se člověk nachází.

Je několik oblastí v mém životě, kde mě moje přesvědčení vede proti proudu. Těžko říct, jestli jsou má přesvědčení a postoje k životu způsobeny tím, že jsem kvaker, nebo naopak, jestli jsem se na jejich základě kvakerem stal. Možná je to propojeno oběma směry.

Jednou z oblastí jsou mezilidské vztahy, v nichž se snažím být věrný a předvídatelný. Snažím se naplno využívat místo a čas, kde se právě nacházím a to vše mě vede k velmi řídkému užívání mobilního telefonu, který sice v některých omezených případech vnímám jako užitečnou věc, ale většinou jako věc, která způsobuje, že téměř nic nelze dopředu naplánovat, málokdy se lze na něco nebo někoho spolehnout, a že lidé často sice bývají fyzicky tam, kde mají být, ale zároveň duševně někde úplně jinde.

Své děti se snažím vychovávat s důrazem ne na „mít“, ale spíše na „být“, „dělat“, „vědět“, „umět si poradit“. Přestože se mi v dnešní době už moc nedaří naplňovat svou dávnou zásadu „nevěř ničemu, v čem jsou integrované obvody“, jsem v domácnosti přítelem jednoduchých opravitelných věcí, které pokud možno dokáží plnit více účelů. To se týká i výběru hraček pro mé děti, kdy převažují stavebnice a společenské hry nad plastovým šmejdem na baterie, který si za děti hraje sám.

Dále si všímám toho, jaký vliv mají na místo, v němž žijí, auta a to, jak se lidé přepravují. Jak obrovské plochy, kterých by bylo možno využít lépe třeba jako hřiště nebo park, slouží pro to, aby se auta mohla posouvat z místa na místo a aby je bylo kam odložit. S rodinou cestujeme po městě na kolech, v případě potřeby můžeme volit ze tří přívěsných vozíků – na jedno dítě, na dvě děti a nákladního – nebo městskou dopravou a mezi městy většinou vlakem. Od užívání auta třeba i jen cizího nás spolehlivě chrání naše množství. Vzhledem k tomu, že nás je pět a nikdo z nás není řidič, do běžného auta se zkrátka ani nevejdeme :-)

Kvakerství nás také obdařuje množstvím zahraničních známých, takže dovolené nikdy netrávíme s cestovní kanceláří,

ale většinou se vzájemně navštěvujeme. Člověk tím místo HDP vytváří mezilidské vztahy a mnohem lépe pozná místo, kam jede.

Při nakupování se snažím dávat přednost malým prodejnám. Snažím se tím jednak nepodporovat nadnárodní firmy a udržet tak víc peněz v místě, kde žiji, a jednak na tom ušetřím, protože malé prodejny v daleko menší míře vedou člověka ke koupi nepotřebného, a velmi zajímavým faktorem je čas. Nakupování v malých samoobsluhách je daleko rychlejší. Snažím se také dávat přednost místním produktům. Nikdy nenakupuji podle reklamních letáků, a pokud přijdu do styku s reklamou, zkouším se na ni dívat s nadhledem, analyzovat ji a číst mezi řádky.

Posledních 15 let žiji bez televize. Během studií jsem si od ní odvykl a pak už mi přestala chybět. Život naší rodiny je tak nabit aktivitou, že by na ni stejně nikdo ani neměl čas. Místo televize máme společenské hry a hudební nástroje.

Snažím se využívat čas, který mi tu na zemi byl dán. Málokdy někde čekám nebo cestuji jen tak bez knihy.

Možná se takový život může zdát jako rušný, ale i v něm se dá najít čas na tiché zastavení, zamyšlení, modlitbu a naslouchání.

Pavel (33 let)

7.

Víra bez skutků je jako utržený květ. Už nemá šanci dál růst a kvést, mít poupata...

To, co bych si přála je, abych žila celý den i noc v „modlitbě“, osvícená... abych v sobě cítila Boha, Světlo, Život – jakkoliv to nazýváte, cítila spojení s ostatními.

Většinu aktivní části dne trávím v práci, takže pro mě je důležité, aby ta práce byla v souladu s mým svědomím, užitečná, a principy, kterým věřím, uplatňuji a vnáším do ní. Rozhodování o tom, kde a jak budu pracovat, kde a co budu kupovat, mi dává zabrat, ale jsem přesvědčená, že je to důležité. Myslím si, že dnes máme velmi silný hlas a tím jsou naše peníze – to kde a jak je vyděláme a kde, jak a za co je utratíme.

Jednoduchost a integrita nejen co se týče věcí a činností, které zdánlivě „musím mít a dělat“, ale i ve vyjadřování. Cítím velkou zodpovědnost za to, co říkám, co zveřejňuji, protože myšlenka je mocná a vyslovená nahlas ještě mocnější. I vědci už potvrdili, že vyřčené slovo se do mozku zarývá jako mozkový spoj a každým dalším vyslovením se upevňuje a prohlubuje. Takže i přestože se někdy vyjádřím „drsně“, snažím se neurážet, vytýkat konkrétně, nezapomenout pochvalu říct nahlas, nejen si ji myslet, a vyjadřovat se jasně. Aby mé ANO bylo ANO a NE bylo NE.

Dnes, kdy každý může být „nezávislý“ a fungovat sám, bych se ráda pozastavila nad společenstvím. Až v nějaké skupině, ve vztazích, se člověk opravdu ukáže, obnaží se. Pokud je sám se sebou, může být spokojený, vyvážený... a pak přijde někdo, kdo jeho klid a rovnováhu nabourává. Děti, rodiče, sourozenci, kolegové. Je pak někdy těžké si i prosadit jen chvíli ticha.

Takže to, v čem spatřuji důležitost a co považuji za cíl svého snažení, je právě „společenství“. Teprve ve vztahu se mohou projevit „kvakerská svědectví“ – rovnost, mír, integrita,... Myslím, že každý, kdo to někdy zažil, si to dobře uvědomuje.

Když jste sami, je to poměrně snadné: všichni si jsou rovni, ale když máte děti, není to už tak jasné a jednoduché, protože přistupovat ke všem musíte rovně, ale každé dítě i dospělý člověk jsou zároveň jedineční a mají jiné potřeby, jiný práh vzrušivosti, bolesti... To, co jednomu nevádí, může pro druhého znamenat kámen úrazu.

Mír je super, s kým bych taky válčila, když jsem sama, ale co když máte kolem sebe nesnášenlivé sousedy, kolegy potíživisty a v tramvaji se někteří chovají jako hulváti. Vnášet mír do vyhrocených situací, něžnost do zacházení s druhými, být tím kdo ohlazuje nárazníkové hrany... jo, to by bylo super.

Jednoduchost je fajn, ale co když vaši rodiče hromadí a hromadí a jak jim vysvětlit bez nedorozumnění, že vy to takhle nechcete? Že opravdu nebudete pít tu „zdravou“ vodu z PET lahve a ani se vám nechce vymýšlet místo pro supermoderní

sušičku, když máte balkon. Diplomacie, takt a trpělivost, to je ideální výzbroj.

Hledám, jak vytvářet zdravé společenství, vytvářet „rovné“ vztahy. Velkým vzorem je mi přítelova maminka, naprosto úžasná žena a zdroj inspirace.

Společenství je také nesmírně důležité pro rozvoj dětí, jejich kooperaci. Snažím se vytvářet a udržovat vazby mezi rodinnými členy, mezi našimi přáteli i Přáteli.

Další věc, na kterou jsem poměrně nedávno narazila, je být pravdivá i v tom, kdo jsem... např. že jsem žena. Uvědomění si sama sebe je opět nedílnou součástí zdravého společenství a zdravých vztahů.

Nevím, jestli jsem kvakerem, a proto tak žiju, a nebo tak žiju, a tím jsem došla ke kvakerství. Asi spíš to druhé.

Kristýna (32 let)

8.

Zrovna se nacházím v období, kdy narážím na českou realitu denního života. Zatím mi přijde, že se život jakoby “scvrkl” na denní rutinu, se kterou se mozek všelijak vyrovnává. Mé předchozí přesvědčení to ale nijak nezměnilo a některé věci byly naopak posíleny. Hodnoty jako skromný život a snaha o co nejmenší zanechané škody mého konání na této planetě, které jsem víceméně úspěšně praktikovala dříve, se opravdu nezměnily. Tento stav je do jisté míry také podmíněn situací, která je pro člověka, který se vrátil po delší době ze světa a začíná tu, dost složitá.

V mnohých věcech není snaha zůstat skromná tak složitá. Dobrým příkladem je mnoho různých výrobků spotřebního zboží a oblečení. S dnešní výhradní orientací výrobních společností na kvantitu na úkor kvality je jednodušší si mnoho věcí vůbec nekupovat a místo toho se je snažit nějak nahrazovat, pořídit si starší model, půjčit si jej od souseda. Při svých cestách po rozvojových zemích jsem si po letech znovu ověřila, že čím je k dispozici méně prostředků, tím více člověk

zapojuje mozek, aby něčeho dosáhl. Dnešní rozvinutý svět je však nastaven tak, aby lidé používali mozek co možná nejméně. Používají se k tomu rafinované a líbivé prostředky údajně ulehčující život. Ale za jakou cenu? Za cenu přebytné konzumace. Takové věci do jisté míry zvyšují pasivitu člověka. Bohužel ale většina lidí k pasivitě přirozeně tíhne. Takový přístup vidím často i na sobě, a to především na způsobu vyhledávání povrchních informací o čemkoli. Jednoduše použiji vyhledávač na internetu a otázka je zodpovězena. Internet však vůbec není dobrým zdrojem pro nalézání hlubších znalostí a komplikovanějších odpovědí. Je to skvělý, prostor nezabírající pomocník, ale nesmí se to s ním myslet moc vážně. To všelijaké zajímavější, lepší triky se dají spíše sehnat tak, že se poptáte lidí osobně. Jde o to, sebrat selský rozum, vyjít ven a ptát se, shánět. Chce to vyvinout právě tu aktivitu, nebýt pasivní. To také úzce souvisí s velikou izolací dnešních lidí. Jako obyvatelka hlavního města vidím velikou izolovanost lidí. Přijde mi, že jsou zahlceni svými každodenními problémy natolik, že na ně spotřebují veškerou svou energii. Ve finále se omezí pouze na materiální věci, protože je to udržuje šťastnými. Tedy na povrch to tak vypadá a někteří lidé se tak tváří. Takový nešťastný a izolovaný člověk se stává poslušným a oddaným konzumentem. Lidé nemající v životě hlubší cíl či smysl propadají tomuto materialismu lépe. Je to však stejné u konzumace čehokoli – od služeb po návykové látky a jiné. Snad nejvíce pod tlakem jsou děti a dospívající lidé, kteří jsou učeni konzumentským návykům. Ti starší - lidé nad dvacet let jsou už dospělí, tudíž méně manipulovatelní. Návykům se musí učit lidé zamlada, aby to tak fungovalo.

Mezi moje poslední přesvědčení, které bych chtěla popsat, patří to, že zvyknout si lze na mnoho různých věcí v životě. Stačí se setkat s lidmi, kteří žijí opravdu jednoduše, protože jim většinou nic jiného nezbyvá. Na některých je vidět to, že jsou šťastni i přes to, že nemají peníze. Jde vždy o velmi inspirativní

setkání a občas to končí tak, že se člověk stydí za to, že dává důležitost naprosto malicherným problémům.

Gabriela (28 let)

9.

I když se někdy cesta může zdát trnitá, vždycky jsem svoje zkušenosti bral nějakým způsobem pozitivně. Jakožto dítě, vyrůstající v napůl ateistické, napůl katolické rodině, se mi dostalo možnosti vnímat věci ze dvou úhlů pohledů, tedy materialistického i duchovního, a nikdy přede mnou nikdo nevyzdvihával větší důležitost toho či onoho. Až teď, o mnoho let později, zjišťuji, jak nenahraditelná tato dvoj pohledová zkušenost byla.

Na každou situaci v životě se teď dívám především jako realista. Tím mám na mysli, že ačkoliv se každý den ztiším k modlitbě, je mi jasné, že – uvedu příklad – modlit se za záchranu koťátka na stromě k ničemu nepomůže. Zachránit ho musím já sám.

Stejně tak i moje práce. Tohle je jeden z mých zážitků: Už asi 7 let pracuji u pečovatelské služby jako rozvoz obědů důchodcům a lidem bez rodiny. Tuto práci vykonávám hlavně o svátcích a víkendů. Pamatuji si, jak jsem se jednou dostal do konfliktu s mou katolickou kamarádkou. Byla to taková ta opravdu ortodoxní katolička, kdy přes učení katechismu a Bible jednoduše nejede vlak. Řekla mi tehdy, že nechápe, jaktože jako věřící člověk nectím neděli a svátky a místo hlubokého vnímání Boží přítomnosti v kostele pracuji. Odpověděl jsem jí, že cítím Boží přítomnost v každém pohledu do očí těch starých a nemohoucích lidí, a že kdyby všichni podle jejího názoru měli sedět v kostele, nikdo by jim nemohl jídlo donést a byli by o hladu. Pro mě je život na Zemi důležitější, než ten posmrtný a věčný, o kterém nic nevím.

Ta dívka, moje kamarádka, mě tehdy opustila s rozpaky. O dva dny později, když jsme se opět viděli, se mi omluvila. Já jí

řekl, že se omlouvat nemusí, protože tak jako někdo musí lidem přinést jídlo, další musí sedět v kostele. Oba dva dáváme různým skupinám lidí určitou naději. Měla z této myšlenky radost. Dnes už katolička není, přešla k metodistům a je vidět, že se jí ulevilo, když nemusí být svázána nařizenými církvě. Místo toho teď hledá na víru vlastní názor, především proto, že přijala myšlenku, že i ona sama může mít vlastní zkušenost s Bohem, že tato výsada není dána jen biblickým prorokům a představeným církvě.

Líbí se mi, když si lidé mohou na život udělat vlastní názor, když je rodiče neposílají jako malé děti do hodin náboženství, kde je jim vykládán jen jeden jediný názor pohledu na Bibli a Boha. Vždyť víra je tak osobní věc, že pokud by rodiče chtěli dítě o tomto obeznámit, měli by to udělat oni sami, jelikož k nim dítě tíhne nejvíce a má k rodičům největší důvěru.

Snažím se vždy hledat řešení, kdy v každém rozhodnutí je pravda, protože v každém názoru jistě vždy nějaký ten kousek pravdy je. Proto jsem si už tak nějak zvykl na to, že když se u mých známých vyskytne problém nebo hádka, jsem to vždy já, kdo ji vyřeší – ne tím, že bych dal za pravdu jen jednomu, ale tím, že oba dva nabádám k tomu, aby se zamysleli nad názorem toho druhého, proč má asi odlišný názor a proč je on tak přesvědčený, že právě ten jeho je správný.

Fascinuje mě, jak mladí lidé v mém věku opět našli tu chuť hledat svoji víru. Každý den vidím, jak frustrovaní studenti, které deptá politika, studium, rodina a osobní problémy, hledají útěchu ve víře. I já jsem takto hledal, ale nakonec jsem zjistil, že moje přesvědčení by nebylo akceptováno v žádné církvi. Nakonec jsem se stal kvakerem a jsem přesvědčen, že toto je pro mne správná cesta. Rád přemýšlím o důsledcích, která z toho či onoho rozhodnutí mohou vzejít, a vidět opravdu to nejlepší řešení snad ani není možné.

Často si vzpomenu na slova George Foxe o tom, že není tak důležité, co se píše v Bibli, ale to, co chce říct člověk. Myslím, že

se to shoduje s mým celoživotním názorem, který jsem měl ještě dříve, než jsem vůbec kvakerství poznal.

Nemůžu tedy říct, že by každé moje rozhodnutí v životě ovlivňovala víra, ale víra mi pomáhá poznat, kudy vede nejlepší cesta. Někdy je potřeba jít i tou klikatější cestou, u které je těžší dosáhnout cíle, ale o to zajímavější bude to, co v něm na mě čeká. A pokud tam nic zajímavého nebude, stejně se objeví něco dalšího. Víra mi také pomáhá pochopit, že vždy, i v případě, kdy je pro mě těžké pochopit princip sledu určitých událostí, je za něčím nějaký hlubší smysl. Příklad:

Moje cesta životem nebyla ta nejjednodušší. Ale všechny ty radostné i smutné zážitky byly nezbytností k tomu, abych potkal svoji snoubenku, což ze mě činí nejšťastnějšího člověka. Všechno to nepochopitelně bolestivé nakonec vedlo mou cestu k tomu jednomu bodu. Bodu, který smaže všechny předchozí strasti neskonalou radostí a vděkem. A bude to ještě pokračovat.

Matematik Edward Lorenz to před více než třiceti lety nazval „Teorií chaosu“. Já v tom nevidím chaos, ale neskutečně detailní a precizní zásah inteligence, která převyšuje všechno a všechny. Vidím v tom Jeho zásah.

A myslím, že On chce, abychom nebyli chamtiví, abychom nebyli patetičtí, sebestřední a do sebe zahledění. Každá převeliká bolest v soukromém životě může vědomí radosti někoho jiného působit jako náplast na ránu. Osobní spokojenost není ničím, když vím, že kolem mě trpí někdo další. Jak bych se mohl radovat?

Věřím, že nikdy nemůžeme dostat víc, než sami dáváme. Vzpomínám si na jeden ze svých oblíbených žalmů:

„Přines Bohu oběť díky a plň svoje sliby Nejvyššímu. Až mě potom budeš v den soužení volat, já tě ubráním a ty mě budeš oslavovat.“ (Žalm 50:14 – 15)

Ta fráze „oběť díky“ by normálně nedávala nějaký vyšší smysl, dokud jsem se nezamyslel, proč by měly být díky obětí.

Pochopil jsem až později, že děkovat musíme za všechno. I za to špatné. A to je ta oběť. Pokud chci něco přijmout, musím i

něco dát. V tomto případě pokud čekám pomoc v těžké chvíli, musím ji chtít v těžké chvíli někoho jiného poskytnout.

A tak neustále děkuji.

A neustále dostávám.

Ondřej (24 let)

Text: Kolektiv autorů
Editor: Pavel Marušinec
Čeští kvakeři – Pražské shromáždění 2013
Kontakt: www.kvakeri.cz